

standpunt

Behoud Kerstmis én erken het Suikerfeest als feestdag

DOOR PAUL VERMEER

In plaats van Kerstmis als officiële feestdag te schrappen, kun je beter religieuze feestdagen uit andere tradities officieel erkennen.

Ik geniet erg van de kerstperiode. Voor mij is het een periode van rust, pas op de plaats maken, gezelligheid en tijd doorbrengen met familie en vrienden. Maar het is voor mij geen religieus feest, of althans niet meer. En hierin ben ik niet de enige.

SAAMHORIGHEID

Recente onderzoeken van het CBS en het SCP laten zien dat steeds minder Nederlanders zich nog identificeren met de christelijke traditie. Het CBS stelde vorig najaar zelfs dat voor het eerst meer dan de helft van de Nederlandse bevolking geen band meer heeft met een religieuze gemeenschap. Waarom dan nog de geboorte van Christus vieren als officiële Nederlandse feestdag, zo kun je je afvragen. Een veelgehoord antwoord is dat religieuze feestdagen zoals Kerstmis zozeer vervlochten zijn met de Nederlandse cultuur dat ze de saamhorigheid tussen mensen versterken. Kerst biedt een moment van bezinning en brengt mensen bij elkaar. Maar is dat wel zo? In de kern is Kerstmis immers een religieus feest dat past binnen een specifieke religieuze traditie. Daardoor is het qua inhoud toch eerst en vooral gericht op een bepaald én slinkend segment van de Nederlandse bevolking: christenen.

Beweren dat Kerstmis zorgt voor saamhorigheid, is net zo onzinnig als beweren dat het Suikerfeest of Divali de solidariteit onder de bevolking versterkt. Deze religieuze feesten ontberen samenbindende kracht, omdat het in Nederland feesten van religieuze minderheden zijn. Maar Kerstmis is langzamerhand ook een feest van een religieuze minderheid geworden en daarmee heeft ook Kerstmis zijn samenbindende kracht verloren.

VRAGEN BIJ DAGEN

In veel westerse landen waarin religie niet meer dominant aanwezig is, is zo een kwalitatief verschil ontstaan tussen de samenbindende kracht van nationale feestdagen en religieuze feestdagen. Nationale feestdagen, zoals Koningsdag, Bevrijdingsdag, *Quatorze Juillet* of *The Fourth of July*, drukken iets uit van een nationale identiteit die religieuze en etnische verschillen overstijgt. Religieuze feestdagen zijn door processen van secularisatie enkel betekenisvol voor een steeds kleiner wordende groep. Gezien de veranderende positie van religie in de samenleving is het niet vreemd dat vragen

worden gesteld bij de officiële status van christelijke feestdagen zoals Kerstmis, Pasen of Pinksteren. Wat is de reden voor deze officiële erkenning, en is het eigenlijk wel aan de overheid om religieuze feestdagen officieel te erkennen?

Toch ben ik niet meteen tegenstander van het erkennen van religieuze feestdagen als officiële feestdag. Niet omdat ik religieuze feestdagen nog een grote samenbindende functie toedicht, maar omdat ik een rol zie voor de overheid in het bevorderen van godsdienstvrijheid en gelijkheid tussen religieuze groepen. In een post-christelijke samenleving met een groeiende religieuze diversiteit dient de overheid vooral neutraliteit te betrachten ten opzichte van religie. Dat kan zij doen door ofwel geen enkele religieuze feestdag te erkennen, ofwel veel meer feestdagen te erkennen dan enkel de christelijke. Door het laatste te doen, bevordert de overheid de vrije expressie van religie en de gelijkheid tussen groepen. Leden van religieuze minderheidsgroepen kunnen voor feestdagen dan bijvoorbeeld gemakkelijker een vrije dag claimen bij cao-onderhandelingen, of voor hun kinderen vrij van school vragen.

De overheid moet of geen, of verschillende religieuze feesten erkennen

Voor mij mag Kerstmis daarom best als officiële feestdag blijven bestaan, maar alleen als ook feestdagen van andere religieuze groepen worden erkend. Het Nederlandse religieuze landschap is immers te veel van kleur verschooten om alleen de christelijke feestdagen als officiële feestdagen te erkennen. ●

Paul Vermeer is universitair hoofddocent empirische religiewetenschappen aan de Radboud Universiteit. Op dinsdag 10 december gaat Vermeer over dit thema in debat met theoloog Peter Nissen, bij Radboud Reflects, LUX Nijmegen. Info: ru.nl/radboudreflects.

column

PETER VAN DUYVENVOORDE

Schrijver en filosoof

DE LIEFDE IS NIET TE DOEN

De liefde. Ja, wat moet men ermee. Het oudst bekende romantische gedicht dateert van vierduizend jaar geleden. Zolang we bestaan hebben, hebben we liefgehad. De Franse filosoof Badiou gaat zelfs zover om te zeggen dat de menselijke liefde de basis is van de goddelijke liefde. Geïnspireerd door dat wat tussen mensen kan bestaan, werd dat naar boven gebracht. Bij Plato volkomen geabstraheerd, is de christelijke God, vooral die van het Oude Testament, dan alweer veel menselijker in zijn soms moeilijke liefde. In die vierduizend jaar is er weinig veranderd. Ondanks alle wetenschap over chemische processen is het nog steeds onbegrijpelijk. Plato laat in *Symposium* een groepje mannen met elkaar nadenken over wat romantische liefde nu eigenlijk is, maar ook zij komen er niet echt uit. Die liefde, gemakkelijk is 't niet. Maar hoe komt dat toch? Je ontmoet elkaar, de vonk slaat over en plotseling – weer Badiou – ervaar je de wereld niet meer vanuit een Ik, maar vanuit een Wij. Als je in de tram zit, en je kijkt naar de omringende panden, kijk je daar met een nieuwe blik naar: wat zou zij hiervan vinden? En het klopt. En och, het is zo prachtig. En ja, de wereld is rond en af.

Dan ben je een jaar verder, de eerste conflictjes ontstaan. Mensen gaan uit elkaar. "We pasten niet bij elkaar", zeggen ze dan. De Franse filosoof Lacan zou dan zeggen: natuurlijk pasten jullie niet bij elkaar, dat is de hele essentie! Dat wat niet bij elkaar past, toch pasbaar maken. De illusie van de romantische liefde is nodig, omdat je dan emotioneel investeert, zodat je niet opgeeft wanneer dat laagje verdwijnt; je gaat ervoor. En men schrijft gedichten, liederen, boeken en films over het conflicterende van liefde. Maar snappen ze het? Waarschijnlijk niet. Het is onbegrijpelijk, nietwaar?

Nou, niet helemaal. De Amerikaanse klinische psycholoog John Gottman (YouTube!) heeft dertig jaar lang stellen onderzocht, alle mogelijke variabelen. Uiteindelijk is het zo moeilijk niet. De kern dan.

Gottman ontdekte dat geliefden gedurende de dag impliciet zochten naar verbinding, zogenaamde *bids*. Stel; de man kijkt naar buiten en zegt tegen zijn vrouw: kijk, schat, een halsbandparkiet op een tak. Dan zegt hij niet alleen iets over de vogel op de tak; hij vraagt om een reactie van zijn vrouw, om interesse of steun. Hij zoekt, hoe kort misschien ook, een moment van verbinding via de vogel. De vrouw kan dan kiezen: ze kan zich naar hem toekeren en delen in zijn enthousiasme, of ze kan wegkeren.

Koppels die na zes jaar alweer waren gescheiden, reageerden in slechts 33% van de gevallen op de *bid* van hun partner. Bij koppels die nog samen waren na zes jaar was dat 87%. Zie de alledaagse momenten van verbinding, en ga het aan. Het lost de trauma's niet op, maar creëert op zijn minst de veiligheid om daarmee aan de slag te gaan. Niet zo moeilijk, toch? De kennis is er. Maar over vierduizend jaar zullen we nog dezelfde gedichten lezen; want liefde is eigenlijk niet te doen, en we doen 't toch.